

SAPKA (30) *sb f*

sa- (30), [sã-]; *końcowe a jasne*.

sg *N* sapka (11). ◊ *G* sapki (4). ◊ *D* sapce (2). ◊ *A* sapkę (8). ◊ *I* sapką (1). ◊ *L* sapce (2). ◊ *pl* *N* sapki (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Zatkanie nosa spowodowane wydzieliną chorobową, katar; gravedo Mącz, Calep, Cn; destillatio Mącz, Cn; coryza, rheuma, rheumatismus Calep (30) : Wódka Mleczowa [...] wątrobę niewymownie potwierdza/ łapkę też rospądza. FalZioł II 8b [idem [SienHerb]]; (nagł) Lekarztwa o rozmagitych niemoczach Dziecinnych/ [...] (-) O Bieguncze gich. [...] O Kafzłaniu y o Sapcze. FalZioł V 37v, V 50v, 51v; Gravedinosus, Kogo głowa rádá bála álbo łapkę częŝto miewa. Mącz 149c, 149c; (nagł) Rozdział ofmnafty. (-) O Noŝie álbo niedoŝtátkoch Nozdrza: [...] tákieŝ o zálęŝeniu álbo Sápce. SienLek 72v; Bywa teŝ zálęŝenie czucia ktore łapką rzekáią: niekthorzy Rymą/ ále nie roŝtropnie: Abowiem [...] łapká iefth zápiekłoŝć á ŝuchoŝć nozdrzy/ álbo zgęŝtnienie wozgrzywoŝci. SienLek 72v; tedy tu iácy lekárŝtwa będą ktorymiby łapki przez rymę pozbyć. SienLek 73, 73 [4 r.], T[tt]; Rheuma – Sapka, flus od głowi vpadłi. Calep 923b, [265]a, 464b [2 r.], 923b; [Coriza Sapka. SzymŁowEnch ‡3; SienHerb 240].

sapka w czym (1): Sápki wnoŝye álbo rymy SienLek 73 źp.

W połączeniach szeregowych (1): Abowiem z źimy niemocy ŝye przygadzáią rozmaíte w głowie/ gdy zbytney flágmy ŝye wniew národzi. Remy/ Sápki/ ŝliniogorze/ káfzle y innych niemáło. SienLek 42; [(nagł) Rymy/ Sápki/ álbo Niezytu leczenie. (-) Rymá/ Sápká/ Niezyt/ y innymi imiony zowiemy wilkoŝć zbynią ktora z głowy płynie/ niegdy iedno w nozdrze/ niegdy w czelufci/ niegdy w płucá y inŝe członki SienHerb 350 (Linde)].

Zwrot: »otwierać (a. otworzyć) sapkę; otworzenie sapki« [szyk zmienny] (2;2): rymá iefth otworzenie łapki SienLek 72v; Izopu w ocie wárzonego iuchę charcháiąc/ mocnie rymę przywodzi/ otwieráiąc łapkę. SienLek 73, 73 [2 r.].

Szeregi: »nieżyt albo sapka« (1): Piłuły wczynione z Mirry á z ŝtorax calamiti/ Są dobre naprzeciw katarrufowi/ to iefth niezítowi albo łapcze FalZioł III 28b [idem] [SpiczZioł 127 (Linde); SienHerb 224 (Linde)]. [Ponadto w połączeniu szeregowym.]

»sapka, (i, albo) ryma« [szyk 2:2] (4): Ty elektwarze ŝluzą przeciw łapcze y reumie. Diaclibani, Pomum ambre, Diamuŝli, Diapliris cum muŝco, Diacomperon. FalZioł V 105; Mącz 415c; SienLek 73 źp, Ttt; [káfzle/ chrápoty/ w pierŝiach ciężkoŝci: gdzie y dymy z zápfowania zołádká y wnétrnoŝci y ŝurowizny/ do głowy vdáwác ŝię máią. A zátym Rymy/ łapki ciężkie y dłuŝie panowác będą. MusProgn B2]. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

[»sapka, to jest zatkanie nozdrzy«: Sápki leczenie/ tho iefth zátkánia nozdrzy SienHerb C# (Linde).]

Synonimy: nieżyt, ryma, zálęŝenie.